

Yleistä Aluevaaleista 2022

KvIk § 66

Valmistelija: hallintosihteeri Juha Rinta-Jouppi

Eduskunta on 23.6.2021 hyväksynyt pääministeri Marinin hallituksen hallitusohjelmassa (10.12.2019) tarkoitetun sote-uudistusta koskevan hallituksen esityksen (HE 241/2020). Uudistuksessa maahan perustetaan 21 hyvinvointialuetta ja niille siirretään kunnista vastuu sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä. Hyvinvointialueita koskeva lainsäädäntö, muun muassa laki hyvinvointialueesta (611/2021) tuli voimaan 1.7.2021.

Hyvinvointialueen ylintä päätösvaltaa käyttää aluevaltuusto, jonka jäsenet ja varajäsenet valitaan aluevaaleilla. Vaalit ovat välittömät, salaiset ja suhteelliset ja vaaleissa on yhtäläinen äänioikeus. Äänioikeus aluevaaleissa määräytyy vastaavalla tavalla kuin kuntavaaleissa. Valtuuston toimikausi on neljä vuotta. Aluevaalit toimitetaan samanaikaisesti kuntavaalien kanssa vuodesta 2025 lukien. Ensimmäiset aluevaalit toimitetaan kuitenkin erillisinä vaaleinaan sunnuntaina 23.1.2022. Helsingin kaupunki ei ole hyvinvointialue eikä kuulu mihinkään hyvinvointialueeseen eikä siellä siten toimiteta aluevaaleja.

Aluevaaleissa vaalipiirinä on hyvinvointialue. Ehdokkaat asetetaan koko hyvinvointialueelle, äänestäjät äänestävät vain oman hyvinvointialueensa ehdokkaita ja tulos lasketaan hyvinvointialuekohtaisesti. Aluevaalien vaalitapa on suhteellinen, avoin listavaali samalla tavalla kuin kuntavaaleissa. Suhteellinen vaalitapa tarkoittaa sitä, että puolue saa valittavaan toimielimeen, tässä tapauksessa aluevaltuustoon paikkoja samassa suhteessa kuin se saa ääniä vaaleissa. Jos puolue saa noin 20 % vaaleissa annetuista äänistä, sen tulisi saada myös noin 20 % jaettavina olevista paikoista. Suhteellisuus toteutetaan aluevaaleissakin ns. d'Hondt'in menetelmällä, jota meillä käytetään jo eduskuntavaaleissa, kuntavaaleissa ja europarlamenttivaaleissa.

Kukin aluevaltuusto päättää itse kokonsa, mutta hyvinvointialueellisissa säädetään, että pienimmillä alueilla valitaan kuitenkin vähintään 59 valtuutettua ja suurimmilla vähintään 89 valtuutettua. Ensimmäisissä aluevaaleissa valitaan kuitenkin nämä vähimmäismäärät valtuutettuja.

Hyvinvointialueen asukasluku enintään 200 000	Valtuutettuja vähintään 59
200 001 - 400 000	69
400 001 - 600 000	79

Väestötietojärjestelmässä 31.8.2021 olleiden tietojen mukaan valittavien aluevaltuutettujen lukumäärät vuoden 2022 aluevaaleissa kullakin hyvinvointialueella ovat seuraavat:

- 59 valtuutettua (11 hyvinvointialuetta): Keski-Pohjanmaan, Kainuun, Itä-Uudenmaan, Etelä-Karjalan, Etelä-Savon, Kymenlaakson, Pohjois-Karjalan, Kanta-Hämeen, Pohjanmaan, Lapin sekä Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueet.
- 69 valtuutettua (6 hyvinvointialuetta): Keski-Uudenmaan, Päijät-Hämeen, Satakunnan, Pohjois-Savon, Keski-Suomen sekä Vantaan ja Keravan hyvinvointialueet.
- 79 valtuutettua (4 hyvinvointialuetta): Pohjois-Pohjanmaan, Länsi-Uudenmaan, Varsinais-Suomen sekä Pirkanmaan hyvinvointialueet.

Ensimmäisten aluevaalien vaalipäivä on sunnuntai 23.1.2022.

Tämän mukaisesti vaalien muut tärkeät ajankohdat ovat seuraavat:

- vaalirahoituslain mukainen kampanja-aika alkaa: 23.7.2021
- aluevaltuuston koon määräävä hyvinvointialueen asukasluku: 31.8.2021
- äänioikeusrekisterin tietojen poimintapäivä (millä hyvinvointialueella kukin on äänioikeutettu): 3.12.2021
- ehdokashakemusten jättäminen aluevaalilautakunnalle: viimeistään 14.12.2021 ennen klo 16
- aluevaalilautakunnat vahvistavat ehdokasasettelun (ml. ehdokasnumerot): 23.12.2021
- äänioikeusrekisteri lainvoimainen: 11.1.2022
- kotiaänestykseen ilmoittautuminen päättyy: 11.1.2022 klo 16
- ennakoäänestys kotimaassa: 12. – 18.1.2022
- ennakoäänestys ulkomailla: 12. – 15.1.2022
- aluevaalilautakunnat vahvistavat aluevaalien tulokset: 26.1.2022
- valtuustot aloittavat työnsä: 1.3.2022.

Hyvinvointialue vastaa aluevaalilautakunnan toiminnasta aiheutuvia kustannuksista. Kunnat vastaavat nykyiseen tapaan kuntien vaaliviranomaisten toiminnasta aiheutuvista kustannuksista. Jos kunta-vaalien kanssa samanaikaisesti toimitettavista aluevaaleista aiheutuisi kunnille ylimääräisiä kustannuksia, niistä vastaisi hyvinvointialue.

Hyvinvointialueiden nimistä ja alueista säädetään sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustointia koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja lainsäädännön voimaantulusta annetun lain (616/2021) 7 §:ssä. Hyvinvointialueet ovat:

- Itä-Uudenmaan hyvinvointialue, joka muodostuu Uudenmaan maakuntaan kuuluvista Askolan, Lapinjärven, Loviisan, Myrskylän, Porvoon, Pukkilan ja Sipoon kunnista;
- Keski-Uudenmaan hyvinvointialue, joka muodostuu Uudenmaan maakuntaan kuuluvista Hyvinkään, Järvenpään, Nurmijärven, Mäntsälän, Tuusulan ja Pornaisten kunnista;
- Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue, joka muodostuu Uudenmaan maakuntaan kuuluvista Espoon, Hangon, Inכון, Karkkilan, Kautiaisten, Kirkkonummen, Lohjan, Raaseporin, Siuntion ja Vihdin kunnista;
- Vantaan ja Keravan hyvinvointialue, joka muodostuu Uudenmaan maakuntaan kuuluvista Vantaan ja Keravan kaupungeista;
- Varsinais-Suomen hyvinvointialue, joka muodostuu Varsinais-Suomen maakunnan kunnista;
- Satakunnan hyvinvointialue, joka muodostuu Satakunnan maakunnan kunnista;
- Kanta-Hämeen hyvinvointialue, joka muodostuu Kanta-Hämeen maakunnan kunnista;
- Pirkanmaan hyvinvointialue, joka muodostuu Pirkanmaan maakunnan kunnista;
- Päijät-Hämeen hyvinvointialue, joka muodostuu Päijät-Hämeen maakunnan kunnista;
- Kymenlaakson hyvinvointialue, joka muodostuu Kymenlaakson maakunnan kunnista;
- Etelä-Karjalan hyvinvointialue, joka muodostuu Etelä-Karjalan maakunnan kunnista;
- Etelä-Savon hyvinvointialue, joka muodostuu Etelä-Savon maakunnan kunnista;
- Pohjois-Savon hyvinvointialue, joka muodostuu Pohjois-Savon maakunnan kunnista;
- Pohjois-Karjalan hyvinvointialue, joka muodostuu Pohjois-Karjalan maakunnan kunnista;
- Keski-Suomen hyvinvointialue, joka muodostuu Keski-Suomen maakunnan kunnista;
- Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue, joka muodostuu Etelä-Pohjanmaan maakunnan kunnista;
- Pohjanmaan hyvinvointialue, joka muodostuu Pohjanmaan maakunnan kunnista;
- Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue, joka muodostuu Keski-Pohjanmaan maakunnan kunnista;
- Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue, joka muodostuu Pohjois-Pohjanmaan maakunnan kunnista;
- Kainuun hyvinvointialue, joka muodostuu Kainuun maakunnan kunnista;
- Lapin hyvinvointialue, joka muodostuu Lapin maakunnan kunnista.

Ehdotus: Merkitään tiedoksi.

Päätös: Merkittiin tiedoksi.